

нарських заняттях. До того ж активність професорсько-викладацького складу при розробці нових принципів викладання і освоєння нових технологій рідко відмічається вищими навчальними закладами, і досить часто впровадження нових засобів навчання відбувається завдяки особистій активності та добровільному ентузіазму кожного конкретного викладача.

Література

1. Захарова И.Г. (2010) Информационные технологии в образовании изд Академия

and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetma

3. Knowlton, S.D. (2006). A theoretical framework for the online classroom: a defense and delineation of a student-centered pedagogy. *New Directions for Teaching and Learning*, 84, 5—14.

4. Stacey, E., & Gerbic, P. (2007). Teaching for blended learning—Research perspectives from on-campus and distance students. *Education and Information Technology Journal*, 12, 165—174.

Решетнікова І. Л., д-р екон. наук,
професор кафедри маркетингу

РОЛЬ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ В ФОРМУВАННІ ЛІДЕРСЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Аудиторна робота є важливою складовою навчального процесу в вищих навчальних закладах. Незважаючи на останні тенденції по скороченню її частки на користь самостійної роботи студентів, саме під час спілкування студента із викладачем формується світогляд і професійні навички майбутніх фахівців. На жаль, скорочення аудиторної роботи (контактного часу) ускладнює роботу як викладача, так і студента. Викладача — через неможливість детально зупинитися на всіх методичних і практичних аспектах дисципліни, які передбачені програмою. Студента — через те, що левова частина матеріалу повинна бути опанована самостійно.

Щоб полегшити «життя» і першим і другим, було прийнято рішення про створення методичної бази, яка б охоплювала розмаїття типів навчальної літератури: підручники, навчальні посібники для самостійної роботи студентів, практикуми, збірники ситуаційних завдань, кейсів тощо. Але, як відомо, завжди існує зворотній бік медалі. Викладачам важко не «повторюватися» під час лекцій,

адже основний базовий матеріал вже викладений у підручниках і навчальних посібниках. У студентів складається враження, що відвідувати лекції не обов'язково, адже все це можна знайти в тих самих навчальних посібниках, а деякі «добрі» викладачі навіть власні лекції розміщують в Інтернеті. Основними мотиваційними інструментами ву відвідуванні занять нажаль, залишаються «батіг і пряник» у вигляді балів поточного контролю.

Виходячи з цього, доцільним бачиться розробки системи експрес — опитування знань під час проведення лекцій. Це важко, з огляду на кількість студентів на одному потоці, але як свідчить досвід, навіть коротке 5 — хвилинне тестування за матеріалами розглянутої лекції, яке дозволяє при позитивних відповідях отримати додатковий бал мотивує студентів до відвідування лекцій та активного опанування нового матеріалу в аудиторії разом із викладачем.

Окремо слід зупинитися на практичних заняттях і самостійної роботи студентів. Остання, в сучасному вигляді більше спрямована на індивідуальну роботу кожного студента окремо. Разом з тим, серед основних вимог ринку праці — вміння роботи в команді та наявність лідерських здібностей фахівця. Дійсно не всі мають бути лідерами, але навички колективної роботи знадобляться кожному. Тому, слід звернути увагу, на мій погляд, на перенесення наголосу із індивідуальної до колективної роботи студентів. Адже термін «самостійна» передбачає «окремо від викладача», а не від інших студентів.

Щодо аудиторної роботи під час практичних занять, то тут теж, в першу чергу мається, на увазі, контакт студента із споживачем, але недостатньо уваги приділяється саме колективній роботі студентів. На жаль, сучасна система отримання балів мотивує саме індивідуальну роботу студентів через відповідне накопичення балів протягом семестру.

Саме під час спільної самостійної роботи з підготовки колективного проекту, та подальшої командної презентації його в аудиторії на практичних заняттях, проявляються лідерські якості студентів і формуються їх навички працювати і команді. Такі командні самостійні завдання дуже поширені в Західній освіті, і до даткові бали ставляться саме за «командний дух» (вміння розподілити роботу між членами команди і показати під час презентації внесок кожного учасника).

Але і для нас колективні роботи не є принципово новими. Скоріше ми про них трохи забули. Адже з Радянські часи в Вищій освіті віталися «комплексні дипломні роботи», які виконувалися і захищалися спільно двома або, навіть трьома учасниками.